

*Голові разової спеціалізованої
вченої ради PhD 14863
Хмельницького національного
університету,
д.е.н., професору Ларисі ЛЮБОХИНЕЦЬ*

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента – кандидата економічних наук, професора, завідувачки кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету **Тюріної Ніли Марківни** на дисертаційну роботу **Міщука Максима Юрійовича** на тему: «**Управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів в контексті цифрових трансформацій**», подану до разової спеціалізованої вченої ради Хмельницького національного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт

Увага дослідників до проблематики потенціалу підприємства має значну наукову традицію, проте питання структурних складових потенціалу саме інтеграційних виробничих ланцюгів як специфічного об'єкта управління досі не отримало усталеного теоретичного вирішення. Наявні структурні моделі здебільшого відтворюють логіку декомпозиції потенціалу окремого підприємства – виокремлюючи виробничу, фінансову, кадрову та інноваційну складові, – проте не враховують, яку роль у структурі потенціалу відіграють зв'язки між учасникам, координаційних механізмів і цифрових платформ, які в інтеграційних ланцюгах виконують не допоміжну, а ключову роль у формуванні системи. Внаслідок цього дослідники, аналізуючи потенціал інтеграційних утворень, або штучно розширюють перелік традиційних складових, або обмежуються описом на рівні окремих учасників ланцюга, залишаючи поза увагою реляційний (міжсуб'єктний) вимір потенціалу – його

здатність зростати саме за рахунок якості взаємодії між учасниками, а не лише за рахунок сумарних ресурсів кожного з них. Розроблення структурно обґрунтованої моделі потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів, що враховує реляційну складову як рівноправний елемент поряд із традиційними, є нагальним теоретичним завданням і визначає науково-практичну значущість дисертаційного дослідження. Саме тому дисертаційна робота Міщука Максима Юрійовича, спрямована на розроблення теоретичних, науково-методичних і практичних основ управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів будівельної галузі, має вагоме значення як для розвитку економічної науки, так і для формування дієвих прикладних рішень у сфері мережевої виробничої інтеграції.

Актуальність теми дослідження підтверджується також її відповідністю напрямам науково-дослідної роботи Хмельницького національного університету. Дисертацію виконано в межах науково-дослідної теми «Розробка обліково-податкового забезпечення приватного підприємництва за умов цифрової трансформації бізнес-середовища» (номер державної реєстрації: 0124U004364), у рамках якої автором обґрунтовано інституційний механізм адміністрування та адаптивні моделі управління потенціалом суб'єктів приватного підприємництва. Такий зв'язок із тематикою наукових досліджень університету свідчить про належну наукову вмотивованість дисертаційної роботи, її цілісність, логічну завершеність та практичну спрямованість.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

Викладені в дисертаційній роботі Міщука М. Ю. наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими і достовірними, що підтверджується належним теоретико-методологічним підґрунтям дослідження, логікою побудови роботи, використанням сучасного наукового інструментарію, а також апробацією та практичним впровадженням одержаних

результатів. Теоретичні засади дисертації становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань інституційної теорії, теорії управління ланцюгами, концепції динамічних спроможностей, а також наукові підходи до цифрової трансформації бізнес-процесів.

Інформаційно-аналітичну основу дослідження сформовано на основі нормативно-правових актів, сучасних вітчизняних і зарубіжних наукових публікацій, офіційної статистики, а також фінансової звітності та первинної документації 14 підприємств будівельної галузі й підрядних організацій Хмельницької області за період 2021–2025 рр., доповнених результатами власних досліджень автора. Обсяг і структура зібраної інформації дають достатні підстави для здійснення всебічного наукового аналізу та формулювання обґрунтованих висновків щодо управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів. Варто відзначити, що дисертантом органічно поєднано теоретичне узагальнення з емпіричним аналізом діяльності підприємств будівельної галузі, зокрема ТДВ «Хмельницькзалізобетон», ТОВ «Платинумбуд» та ТОВ «Голдіс БУД», що надає отриманим результатам виразного прикладного спрямування.

Надійність та аргументованість отриманих результатів ґрунтуються на впровадженні системного підходу та комплексу релевантних методів наукового пізнання, обраних відповідно до мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.

Методологічну основу роботи становить синергетичне поєднання теоретичних (логічний аналіз і синтез, історико-логічний та абстрактно-логічний методи) та емпіричних підходів. Зокрема, для обробки інформації застосовано методи статистичного та індексного аналізу, групування, аналізу часових рядів і систематизації галузевих даних із використанням графічного методу. Прикладний та аналітичний блоки дослідження реалізовано на основі фінансово-економічного аналізу, методів матричного моделювання та кількісно-якісної параметризації, методології динамічних спроможностей, а

також системного аналізу, синергетичного моделювання та науково-методичного підходу до бізнес-моделювання.

Комплексне використання обраного наукового інструментарію дозволило автору належним чином аргументувати теоретико-прикладні положення, що визначають наукову новизну роботи. До найбільш вагомих результатів належать: розробка моделі параметризації цифрової зрілості в контексті адміністрування потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів, удосконалення відповідного інституційного механізму, а також обґрунтування архітектури бізнес-моделі мережевої інтеграції.

Аргументованість наукових положень дисертації М. Ю. Міщука забезпечується їхньою внутрішньою логікою, ієрархічністю та чіткою спрямованістю на розв'язання поставлених завдань. Дослідженню притаманна концептуальна єдність, що простежується на всіх етапах: від розвитку теоретичної бази й дефініційного аналізу до виявлення передумов формування бізнес-моделей мережевої інтеграції у будівельній сфері, а також проєктування практичного механізму адаптивного адміністрування мережевою взаємодією. Наведене дає підстави констатувати системний характер наукового пошуку автора та завершеність роботи.

Належна обґрунтованість наукових здобутків автора засвідчується репрезентативною апробацією на одинадцяти наукових заходах різного рівня (міжнародних та всеукраїнських) та розгалуженою структурою публікацій. Загальний доробок за напрямом дослідження налічує 16 наукових праць, зокрема: 5 статей у вітчизняних фахових виданнях, що мають міжнародну індексацію, та 11 матеріалів і тез доповідей. Такий обсяг та географія публікацій підтверджують належний рівень публічного представлення основних положень дисертації та її відповідність стандартам, що висуваються до кваліфікаційних робіт.

Наведене дає підстави стверджувати, що представлене Міщуком М. Ю. дисертаційне дослідження на тему «Управління потенціалом інтеграційних

виробничих ланцюгів в контексті цифрових трансформацій» є завершеною, цілісною працею. Системність використаних методів, репрезентативність емпіричної бази, належна публічна апробація та успішна практична реалізація ключових розробок повністю підтверджують обґрунтованість, вірогідність і високу науково-прикладну значущість сформульованих автором висновків.

Зміст дисертаційної роботи

Дисертаційна робота подана на правах рукопису. Вона складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та п'яти додатків. Загальний обсяг роботи становить 316 сторінок, з яких основний текст викладено на 208 сторінках. Дисертація містить 39 таблиць та 14 рисунків, значна частина яких розміщена на окремих сторінках; анотація викладена на 18 сторінках; список використаних джерел налічує 216 найменувань і розміщений на 29 сторінках; п'ять додатків охоплюють 42 сторінки.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості про апробацію, публікації та структуру роботи, а також про впровадження авторських розробок у практичну діяльність підприємств будівельної галузі та освітній процес Хмельницького національного університету.

Перший розділ дисертації присвячено теоретико-методичним засадам управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів в умовах цифрової трансформації. У підрозділі 1.1 систематизовано наукові підходи до трактування сутності потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів як об'єкта управління та обґрунтовано доцільність переходу від традиційних ієрархічного і ринкового механізмів координації до інституційного механізму адміністрування мережевої взаємодії, що ґрунтується на формуванні архітектури довіри та прогнозованості між незалежними суб'єктами мережі. У підрозділі 1.2 розкрито зміст категорії «цифрова трансформація» як імперативу

управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів та з'ясовано її співвідношення із суміжними поняттями цифровізації і цифрової зрілості. Підрозділ 1.3 присвячено дослідженню інституційних механізмів адміністрування розвитку інтеграційних виробничих ланцюгів за умов цифровізації соціально-економічного простору та обґрунтуванню напрямів упровадження управлінських інновацій у систему адміністрування відповідних бізнес-процесів.

Другий розділ дисертації присвячено аналітичному оцінюванню передумов і чинників формування потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів будівельної галузі. У підрозділі 2.1 проаналізовано сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку потенціалу будівельної галузі крізь призму управління розвитком бізнес-мереж. У підрозділі 2.3 здійснено оцінку фінансово-економічних параметрів потенціалу 14 підприємств будівельної галузі Хмельницької області за 2021–2025 рр., на основі якої обґрунтовано бізнес-модель формування інтеграційних виробничих ланцюгів, що реалізує перехід від корпоративного утримання вартості до партнерської моделі участі з розподілом цінностей між учасниками мережі.

У третьому розділі дисертації сформовано механізм адаптивної системи адміністрування мережевою взаємодією підприємств будівельного комплексу. У підрозділі 3.1 концептуалізовано інноваційну модель управління за складовими потенціалу мережевого партнерства; далі формалізовано процес стратегічного адаптування підприємств до цифрової моделі управління та розроблено безпосередньо механізм адаптивної системи адміністрування мережевої взаємодії, що функціонує на основі трьох груп дихотомічних показників з виокремленням операційного, адаптаційного, інституційного та резильєнтного форматів функціонування.

Висновки дисертаційної роботи логічно узагальнюють результати проведеного дослідження та підтверджуються довідками про впровадження

результатів у діяльність підприємств будівельної галузі та в освітній процес Хмельницького національного університету.

Наукова новизна отриманих результатів

Проведений аналіз дисертаційної роботи та опублікованих за темою досліджень праць дає підстави стверджувати про самостійний характер сформульованих наукових положень і їх вагомий внесок дисертанта в розвиток теорії та практики управління інтеграційними процесами. До найбільш змістовних результатів, здобутих автором, належать такі.

Дисертантом на основі двовимірного матричного моделювання побудовано оригінальну модель параметризації цифрової зрілості адміністрування потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів; її відмінністю є можливість одночасного визначення готовності учасників мережі до цифрової трансформації та виявлення розбіжностей між рівнем адміністративної координації і глибиною цифрової інтеграції, що створює підґрунтя для диференційованого управлінського реагування залежно від ступеня цифрової адаптивності учасників.

Розвитку набув інституційний механізм адміністрування інтеграційних виробничих ланцюгів: на відміну від класичних ієрархічної та ринкової моделей управління, запропонований підхід переносить акцент з оптимізації внутрішніх процесів окремого підприємства на формування довірчих відносин між незалежними суб'єктами мережі засобами координаційних рад і цифрових платформ. У цьому ж контексті переглянуто бізнес-модель формування інтеграційних виробничих ланцюгів – забезпечено перехід від корпоративного утримання вартості до партнерської участі з розподілом цінностей між учасниками, а також уточнено методологічні засади адаптивної системи адміністрування мережевої взаємодії.

Подальшого розвитку набула методологія динамічних спроможностей як база для побудови адаптивної системи адміністрування – зокрема виокремлено п'ять взаємопов'язаних складових інституційного адміністрування

(нормативно-правову, економічну, політичну, соціально-культурну та інформаційно-цифрову). Розширено також перелік стратегічних орієнтирів інтеграційної взаємодії підприємств за рахунок трьох додаткових векторів – капіталізації, інтелектуалізації та цифровізації, а механізм адаптивної системи адміністрування мережевої взаємодії доповнено трьома групами дихотомічних показників з розмежуванням операційного, адаптаційного, інституційного та резильєнтного форматів функціонування.

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Сформульовані у роботі Міщука М. Ю. теоретичні положення, узагальнення та рекомендації доведено до рівня прикладного інструментарію, придатного для використання підприємствами будівельної галузі. З теоретичного погляду цінними є уточнення сутності поняття «цифрова трансформація» стосовно процесів адміністрування, обґрунтування ієрархічної будови складових потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів, а також модель параметризації цифрової зрілості, що уможливорює визначення траєкторій розвитку в нестабільному середовищі.

З прикладної точки зору цінність результатів полягає в можливості застосування розроблених підходів у практиці управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів будівельної галузі, зокрема механізму захисту та розподілу потенціалу, моделі параметризації цифрової зрілості адміністрування та бізнес-моделі формування інтегрованих ланцюгів. Це дає менеджменту підприємств інструментарій для оперативної оцінки готовності до цифрової трансформації, вибору пріоритетних напрямів інтеграційної взаємодії та узгодження управлінських рішень із наявним ресурсним і організаційним потенціалом.

Апробацію результатів підтверджено практикою підприємств будівельної сфери – ТДВ «Хмельницькзалізобетон», м. Хмельницький (довідка № 01-03/201-1 від 04.05.2026 р.), ТОВ «Платинумбуд», м. Хмельницький

(довідка від 18.11.2025 р.) та ТОВ «Голдіс БУД», м. Хмельницький (довідка від 15.12.2025 р.), що засвідчує прикладну спрямованість розробок автора. Отримані наукові результати також інтегровано в освітній процес Хмельницького національного університету – їх використано під час викладання дисциплін «Стратегічний менеджмент» та «Менеджмент» (довідка № 122/38 від 08.05.2026 р.), що підтверджує їхню методичну значущість для підготовки здобувачів вищої освіти.

Повнота викладення наукових та практичних результатів дисертації в опублікованих роботах

За результатами дослідження Міщуком М. Ю. підготовлено 16 наукових праць загальним обсягом 6,09 друк. арк. (особистий внесок автора – 4,85 друк. арк.). З них 5 статей вийшли друком у фахових виданнях України, що індексуються в міжнародних наукометричних базах (загальний обсяг 3,59 друк. арк., особистий внесок – 2,90 друк. арк.); решта 11 публікацій, обсягом 2,50 друк. арк. (особистий внесок – 1,95 друк. арк.), додатково розкривають окремі аспекти дослідження. Наведений перелік і структура публікацій відповідають вимогам щодо апробації результатів на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» та засвідчують достатню повноту висвітлення дисертаційного матеріалу в науковому середовищі.

Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності

Ознайомлення з текстом дисертаційної роботи «Управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів в контексті цифрових трансформацій», а також з опублікованими за її темою науковими працями не виявило ознак порушення автором норм академічної доброчесності. Використання чужих ідей, положень і фактичних даних супроводжується належним бібліографічним посиланням, що відповідає вимогам законодавства про авторське право. Викладені висновки та рекомендації є результатом самостійної наукової роботи

здобувача, а з праць у співавторстві в тексті дисертації використано виключно ті положення, що належать особисто Міщуку М. Ю. Структура роботи, логіка викладу, наведені відомості про апробацію й публікації та відображений у вступі особистий внесок автора узгоджуються між собою і підтверджують самостійний характер виконаного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Наукові результати, отримані в дисертаційному дослідженні, та їх практичне значення заслуговують на позитивну оцінку. Однак слід відзначити окремі дискусійні моменти та висловити деякі зауваження, зокрема:

1. Автором ґрунтовно розкрито архітектуру довіри та прогнозованості як стрижневий елемент інституційного механізму адміністрування (підрозділ 1.1). Разом із тим теоретичне узгодження цього підходу з концепцією соціального капіталу (Дж. Коулман, Р. Патнем), яка традиційно пояснює механізми довіри в міжорганізаційних мережах, залишається поза межами глибшого аналізу. Видається доцільним, щоб таке узгодження додатково підвищило наукову обґрунтованість запропонованого підходу.

2. У дисертації представлено мережеву взаємодію незалежних суб'єктів будівельної галузі (розділ 2). Разом із тим її співвіднесення з теорією ресурсної залежності (Дж. Пфєффер, Дж. Саланчик), яка пояснює мотиви входження підприємств у міжорганізаційні альянси, окреслено лише побіжно. Розгортання цього теоретичного зв'язку, вважаємо, поглибило б аналітичну частину відповідного розділу.

3. Значну увагу в роботі приділено аналізу сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку потенціалу будівельної галузі у форматі управління розвитком бізнес-мереж (підрозділ 2.1). Разом із тим паралелі із концепцією бізнес-екосистем (Дж. Мур), яка традиційно застосовується для аналізу коєволюції взаємопов'язаних суб'єктів господарювання навколо спільної

ціннісної пропозиції, простежуються лише на рівні констатації. Детальніше розкриття цих паралелей збагатило б теоретичну рамку дослідження.

4. Заслугує на увагу авторське трактування формальних та неформальних правил інституційного механізму адміністрування (підрозділ 1.1). Разом із тим можливості її співвіднесення з агентською теорією (принципал–агент) як альтернативним або доповнюючим підходом позначено лише в загальних рисах. Розвинення цієї теоретичної паралелі, як видається, посилює аргументацію запропонованих положень.

5. Дисертантом розроблено механізм трансформаційних циклів адаптивної системи адміністрування (підрозділ 3.3). Разом із тим його зв'язок із концепцією організаційних рутин еволюційної економічної теорії (Р. Нельсон, С. Вінтер) висвітлено переважно на декларативному рівні. Варто було б поглибити цей теоретичний зв'язок, що підвищило б змістовність запропонованого механізму.

Наведені зауваження не зменшують загальної позитивної оцінки представлених у дисертації здобутків, втім потребують коментарів автора під час захисту дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Враховуючи актуальність обраної проблематики та результати проведеного дослідження, можна констатувати, що подана до захисту дисертаційна робота Міщука Максима Юрійовича на тему «Управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів в контексті цифрових трансформацій» за своїм змістом, науковим рівнем і практичною спрямованістю є завершеною, самостійно виконаною науковою працею. Здобуті результати комплексно вирішують наукове завдання поглиблення теоретико-методичних засад управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів будівельної галузі в умовах цифрових трансформацій і водночас доведені до рівня практичного застосування – у діяльності підприємств будівельної сфери та в освітньому процесі Хмельницького національного університету.

Опрацювання структури й змісту дисертації засвідчує самостійність і глибину виконаного автором дослідження архітектоніки потенціалу інтеграційних виробничих ланцюгів, що дало змогу сформулювати положення із суттєвою науковою новизною. Здатність дисертанта формулювати обґрунтовані теоретичні узагальнення та дієві управлінські рекомендації спирається на репрезентативну джерельну базу, критичний аналіз напрацювань попередників і фундаментальні засади сучасної економічної науки.

На підставі здійсненого аналізу можна зробити висновок, що дисертаційна робота на тему «Управління потенціалом інтеграційних виробничих ланцюгів в контексті цифрових трансформацій», подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор, Міщук Максим Юрійович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

завідувачка кафедри менеджменту та адміністрування

Хмельницького національного університету.

кандидат економічних наук, професор

Ніла ТЮРІНА

Підпис засвідчую:

Проректор з науково-педагогічної роботи

Хмельницького національного

університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ